

УДК 372.881.111.1
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/42-3-5>

Аліна ВІД,
orcid.org/0000-0002-3903-2179
викладач кафедри англійської мови в судноводінні
Херсонської державної морської академії
(Херсон, Україна) *lisinchuk.alina@gmail.com*

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ АКТИВНОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ МОРСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті описано зміну ролей викладача і студента у зв'язку з удосконаленням цілей і засобів навчання. Надано визначення активного навчання, охарактеризовано його позитивний вплив на атмосферу в класі й успіхи студентів, а саме: акцентування на найбільш важливому матеріалі, забезпечення безпосереднього відгуку студента; можливість обговорити матеріал курсу, зв'язки між досвідом студентів і матеріалом уроку, перевага парної та групової роботи, відчуття спільності в групі завдяки посиленій взаємодії студент-студент та викладач-студент. Перелічено досягнення вітчизняних вчених у сфері впровадження активного навчання на заняттях із морської англійської мови з акцентом на різноманітні стратегії і технології активного навчання (глибинне, змішане, проєктне навчання, навчання на основі запитів, кейсів, перевернутий клас). Обґрунтовано важливість вивчення методів і прийомів залучення студентів до активної кооперації, способів взаємодії зі студентами, які дадуть змогу досягти позитивних ефектів на заняттях із морської англійської мови із впровадженням активного навчання.

У науковій роботі зроблено спробу на прикладах описати можливості використання Інтернет-ресурсів для впровадження активного навчання на заняттях із морської англійської мови. Зазначено важливість використання значної долі якісної професійної інформації з можливістю її візуальної демонстрації для залучення студентів до обговорення і їхньої активної ролі в процесі навчання. Умотивовано значення використання морських вебсайтів для майбутнього успішного виконання професійних обов'язків. Перелічено і охарактеризовано вправи (з прикладами додаткових інструкцій), базою для яких послуговували вебсайти з професійною інформацією у сфері навігації. Обґрунтовано їх роль у залученні здобувачів освіти до активної кооперації, вказано складність в їх організації.

Ключові слова: активне навчання, методи навчання, професійні Інтернет-ресурси, професійні вебсайти, морська англійська мова, інструкції на основі вебсайтів, вебнавчання, онлайн-вправи.

Alina VID,
orcid.org/0000-0002-3903-2179
Lecturer at the English Language Department for Deck Officers
Kherson State Maritime Academy
(Kherson, Ukraine) *lisinchuk.alina@gmail.com*

USING INTERNET-RESOURCES FOR ACTIVE LEARNING IMPLEMENTATION AT THE LESSONS OF MARITIME ENGLISH

The article describes the changing roles of a teacher and student in improving learning goals and tools. The definition of active learning is given, its positive influence on the atmosphere in the classroom and the success of students is characterized, namely the emphasis on the most important material, ensuring the direct response of the student; opportunity to discuss course material; links between student experience and lesson material; prevalence of pair and group work; sense of community in the classroom through enhanced student-student and student-teacher interaction. The article states the achievements of scientists in the field of active learning in Maritime English classes with an emphasis on a variety of strategies and technologies of active learning (deeper, blended, project-based, inquiry-based learning, case-study, flipped classroom). The importance of studying the methods and techniques of involving students in active cooperation, ways of interaction with students, which will positively affect the classes, is described.

In this scientific work an attempt is made to describe the possibilities of using Internet resources for implementing active learning in Maritime English classes. It states the importance of using a significant share of quality professional information with the possibility of its visual demonstration to involve students in the discussion and their active role in the learning process. The significance of using maritime websites for the future success of professional duties is motivated. Exercises (with examples of additional instructions) based on the websites with professional information in the field of navigation, are listed and described. Their role in involving students in active cooperation is substantiated, the complexity of their organization is indicated.

Key words: active learning, teaching methods, professional Internet resources, professional websites, Maritime English, website-based instructions, web learning, online exercises.

Постановка проблеми. У теперішніх колах науковців-методистів уже не дивує сентенція, що основна мета вивчення мови – це вміння користуватися нею. Але свого часу такий підхід призвів до полісемії стилів, методів та підходів навчання. Цілі та процес навчання були змінені.

Основні зміни стосувались ролей викладача та студента, автономії останнього. Це означає, що нині слід давати учням більший вибір в організації власного навчання, визнавати їх вплив на процес вивчення інформації із позиції як змісту, так і засобів, які викладач може використовувати.

Навчальну стратегію, яка залучає здобувачів освіти до роботи в групах, парах або індивідуальної роботи як активних учасників освітнього процесу під час занять, називають активним навчанням. Підходи активного навчання варіюються від простих в організації методів, таких як ведення журналів, вирішення проблем та парні дискусії, до більш тривалих вправ чи цілих педагогічних систем, таких як тематичні дослідження, рольові ігри та структуроване командне навчання. Клас з успішною активною навчальною діяльністю дає змогу усім студентам долучитись до обговорення навчального матеріалу та відпрацювати навички для його вивчення, застосування, синтезу або узагальнення.

З іншого боку, нові цілі, а також технічний розвиток нині вимагають нових форм використання технічних засобів й Інтернет-ресурсів на заняттях та в позакласній роботі студентів.

Активне навчання має безліч позитивних рис: акцентує на найважливішому матеріалі, концепціях та навичках; забезпечує частіші та безпосередні відгуки здобувачів освіти; надає здобувачам змогу подумати, обговорити та обробити матеріал курсу; будує персональні зв'язки між досвідом студентів і матеріалом, що підвищує їхню мотивацію до навчання; дає змогу здобувачам відпрацьовувати важливі навички за допомогою парної та групової роботи; створює відчуття спільності в класі завдяки посиленій взаємодії студент-студент та викладач-студент (Active Learning). Яким чином можна досягти таких результатів, використовуючи різноманітні Інтернет-ресурси, – ось основна проблема, винесена на обговорення в цій науковій роботі.

Відкритим питанням також залишаються методи і прийоми залучення студентів до активної кооперації, способи взаємодії зі студентами, які дозволять досягти зазначених вище позитивних ефектів на заняттях із морської англійської мови.

Аналіз досліджень. У своїй роботі ми спирались на досягнення вітчизняних науковців у сфері

впровадження активного навчання на заняттях із морської англійської мови. Так, цілі активного навчання у процесі вивчення морської англійської мови досліджувала І. Ю. Кулікова (Кулікова, 2020). К. Л. Бойко розглянула стратегії активного навчання як частину професійного розвитку майбутніх спеціалістів морської сфери (Бойко, 2020). О. Л. Мороз описала актуальні для студентів-судноводіїв стратегії активного навчання: змішане навчання як засіб інтеграції традиційного класу та онлайн-навчання; розбір ситуацій (case-study), що широко використовується для критичного аналізу інцидентів та аварій у морі; проєктне навчання, що дає змогу студентам використовувати теоретичні знання в контексті їхньої майбутньої професійної діяльності; навчання на основі запитів – здобуття нової інформації шляхом дослідження та опитування (Moroz, 2019). Підхід перевернутого навчання дослідили І. В. Швецова і В. В. Бондаренко (Shvetsova, Bondarenko, 2020). Застосування підходів глибинного навчання в процесі вивчення англійської майбутніми судноводіями розглянула С. В. Барсук (Барсук, 2019). Дослідниця О. О. Фролова обґрунтувала використання сайту MagineTraffic.com у процесі навчання судноводіїв морської англійської мови (Фролова, 2017).

Мета статті – на прикладах описати можливості використання Інтернет-ресурсів для впровадження активного навчання на заняттях із морської англійської мови.

Виклад основного матеріалу. Навчання морських фахівців в умовах активного навчання, а особливо студентів старших курсів, вимагає використання значної долі фактичної інформації. Якість і демонстраційні характеристики обговорюваної фактичної інформації формують базу для легкого залучення студентів до обговорення і їхньої активної ролі в процесі навчання.

Запропоновані для обговорення теми і виконувани завдання мають ґрунтуватися на можливості практичної реалізації отриманих знань і вмінь та професійному аналізі. Так, правильне осмислення метеорологічних повідомлень англійською мовою впливає на подальший успіх у прийнятті відповідних рішень у реальних умовах. Використання метеорологічних вебсайтів може бути одним зі способів створення активних навчальних завдань на основі комп'ютерних технологій з урахуванням професійних потреб студентів.

Вебсайт, на основі якого розроблено подані далі вправи – passageweather.com (Passage Weather) – безплатний онлайн-ресурс з інформацією про погоду (хвилю, тиск, вітри, видимість, опади, хмарність, температуру моря, надану для

кожного району плавання Адміралтейства). Його графіки прогнозу погоди базуються на найнадійніших даних органів влади. Усі органи влади згадуються на першій сторінці, яка, крім списку постачальників даних, містить карту світу, поділену на вже згадані регіони.

Припустімо, тема заняття – «Сила вітру та його напрямок». Пропонуємо кілька інструкцій для сприяння активній ролі студентів.

1) *Have a look at the weather outside and guess wind characteristics namely force and direction (Подивіться на погоду на вулиці та припустіть, які силу та напрямок має вітер)*. Після короткого обговорення студентам пропонується друга частина інструкції – *Click onto an appropriate region in the map and check your guesses (Натисніть на відповідний регіон на карті та перевірте свої здогадки)*. Ця частина потрібна, аби студенти переконалися, що деякі з їхніх припущень були правильними. Викладач також може попросити групу назвати студента, який наблизився до правильної відповіді, що стимулює ще одну хвилю обговорення. Така вправа включає процеси обмірковування і пошуку (студентам слід доводити свою позицію всіма можливими засобами, такими як кут нахилу дерева, напрямок, в якому розвивається прапор за вікном, прогноз, який вони переглянули вранці).

2) *Describe wind force and direction in the given region (Опишіть силу та напрям вітру в цій області)*. Це – проста інструкція, основана на описі і спрямована на формування навичок читати

метеорологічні карти. Щоб зробити вправу менш звичною, можна змінити інструкцію, наприклад: *Work in pairs. Student A, describe wind force and direction; Student B, draw the chart symbols on the chart. When finished, compare the charts (Понарцюйте в парах. Студент А, опишіть силу та напрямок вітру; Студент В, намалюйте на карті відповідні символи. Після завершення порівняйте карти)*. Перевага такого завдання полягає у включенні парної роботи та розвитку мовленнєвих навичок учнів для розуміння опонента, а порівняння забезпечує подальше обговорення та пошук рішень, основу для доведення думки.

3) *Compare wind force and direction in two (or more) regions (Порівняйте силу та напрямок вітру у двох (або більше) регіонах)*. Ця вправа спрямована на демонстрацію здатності студентів порівнювати погодні умови, а також для поліпшення продуктивності, вимагає роботи в парах або групах.

4) *Compare wind force and direction in the same region at different times (Порівняйте силу і напрямок вітру в одному регіоні в різний час)*. Оскільки вебсайт дає змогу переглядати карти для минулих і майбутніх часових відрізків, а також передбачає перегляд анімації, це – проста в організації вправа, яка не вимагає тривалого періоду підготовки. Студентів можна попросити прокоментувати зміни погоди та/або спрогнозувати її.

5) Ситуаційні завдання. Такі завдання мають включати ситуацію та вимагати коментарів чи вирішення. Наприклад: *The vessel leaves the port*

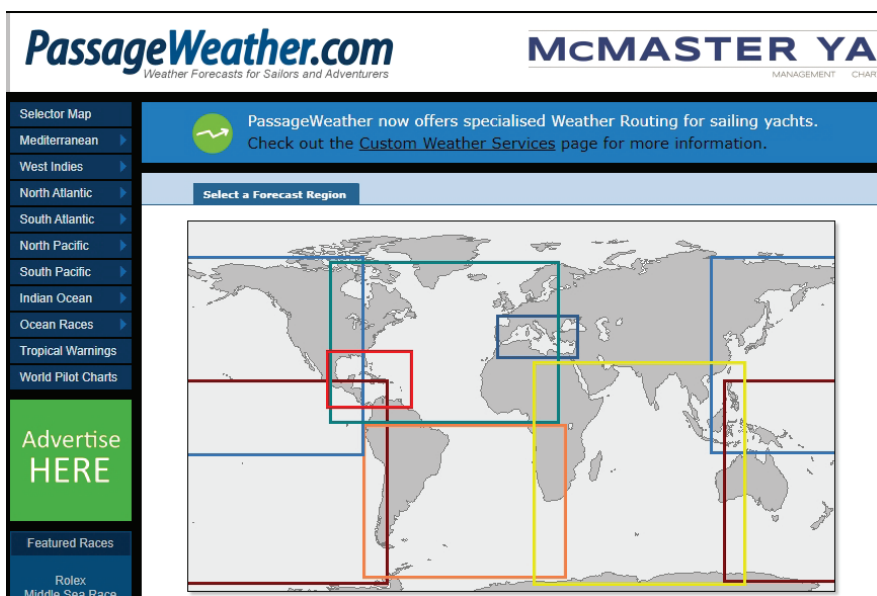

Рисунок 1. Головна сторінка сайту passageweather.com

of Kherson right now. She sails to Istanbul. Her estimated time in voyage is 52 hours. Calculate her time of arrival and comment on wind conditions she is likely to face. (Судно виходить із порту Херсон прямо зараз. Воно йде до Стамбулу. Орієнтовний час у плаванні – 52 години. Обчисліть час прибуття та прокоментуйте силу й напрямок вітру, на який натрапить команда). Додаткова інструкція може включати заповнення NAVTEX-повідомлення щодо часу відправлення та прибуття. Різниця між двома інструкціями полягає в навичках, які вони формують: говоріння або письмо. Для успішного виконання вправи студенти мають розуміти основи математики, географії, корабельного обладнання та документації тощо. Завдання такого роду є високопродуктивними та потребують навичок критичного мислення. Їх можна ускладнити, вказавши тільки час відправлення та швидкість. Студентам може бути запропонований намічений курс з інструкцією прокоментувати умови вітру на кожній точці маршруту або вирішити, чи безпечні на такому маршруті погодні умови (можливо, буде ураган, і студентам доведеться погодитись на зміну курсу або вони запропонують пізніше відправлення з порту).

Перелік описаних видів діяльності обмежений лише однією темою, але метеорологічні вебсайти пропонують величезну кількість можливостей для активного навчання та джерел фактичної інформації, вони ефективні для парної та групової роботи, опису та порівняння, ситуаційних завдань

не лише на заняттях із теми «Погода», а й таких, що пов'язані з прокладенням курсу, лоцманською справою, запобіганням зіткненню суден, несенням вахти тощо.

Як бачимо, можливості, які пропонують сучасні технології в навчальних закладах, інтереси та цілі учнів, відомі методи активного навчання – усе це дає змогу викладачу використовувати наявні Інтернет-ресурси, одним з яких є вебсайт marinetraffic.com (Marine Traffic) із численними послугами та цінною для організації активного навчального процесу інформацією. Нижче ми наведемо приклади використання цієї інформації на заняттях із морської англійської мови.

1. Найпростіший вид завдань на основі marinetraffic.com – описове завдання. У навчальному посібнику *Welcome Aboard Student's Book* (Welcome Aboard, 2020: 155) автор використовує карту з marinetraffic.com для заохочення бесіди (рис. 2). Те саме завдання можна урізноманітнити, попросивши студентів описати переважні типи суден за допомогою дієслів сприйняття (*I can see, I have noticed, I can distinguish* тощо). Кращого результату та більш продуктивного обговорення можна досягти, якщо дозволити студентам працювати з вебсайтом в Інтернеті. Вони зможуть вивчити карту загалом і зробити висновки щодо різноманітності типів суден та їхніх робочих зон.

2. Тип завдань, що не вимагає багато часу на підготовку, але є ефективним на заняттях і повністю спрямований на роботу студентів, – порівняльні вправи. Викладач може ініціювати виконання

Starter

Study the map and discuss.

1. What area is there in the picture?
2. What ports are located in this area? What do you remember about these ports?
3. What do the markers in the map indicate?
4. Why are they of different shapes and colours?

Рисунок 2. Завдання для заохочення бесіди

таких завдань, обмежившись виключно інструкцією (*Compare ship types in the North Sea and the Black Sea – Порівняйте типи кораблів у Північному та Чорному морях*) або додаючи план, якого варто дотримуватись, умови виконання тощо (*Compare ship types in the North Sea and the Black Sea using Present Continuous – Порівняйте типи кораблів у Північному та Чорному морях, використовуючи теперішній тривалий час*).

Завдання, що базуються на порівнянні, можуть бути складними і виконуватися в кілька етапів. Так, основна інструкція може спонукати студентів до спілкування (ставити та відповідати на запитання, а потім порівнювати), але без підготовчого етапу її часто неможливо виконати (наприклад, коли перед обговоренням слід заповнити таблиці, бланки, поставити відмітки тощо). Такі вправи займають більше часу на занятті, але ґрунтуються на використанні навичок як письма, так і говоріння, а також умінь пошуку та аналізу інформації.

Marinetraffic.com – це вебсторінка, що становить цінну базу даних і дає змогу вчителю створювати активні завдання на основі опису та порівняння. Інструкції, основані на сервісах marinetraffic.com, є одним із способів використання методів активного навчання на заняттях

із морської англійської мови, а також створення цілого ланцюга завдань для відпрацювання різноманітних навичок.

Висновки. Підсумовуючи зазначене вище, можемо констатувати, що активне навчання належить до широкого кола навчальних стратегій, які залучають здобувачів освіти як активних учасників освітнього процесу під час занять зі своїм викладачем для роботи в групах або індивідуальної роботи. Такий підхід передбачає якомога більший внесок здобувачів освіти в освітній процес, є ефективним методом, що формує необхідні сучасному фахівцю вміння. Для стимулювання активної ролі студентів можна використовувати безоплатні Інтернет-ресурси з актуальною змінюваною інформацією, як-от passageweather.com або marinetraffic.com. Ці вебсайти дають змогу використовувати доступну професійну інформацію як джерело для створення нових видів взаємодії, нетривіальних інструкцій на заняттях із морської англійської мови із включенням активних методів.

Запропоновані завдання ефективні для парної та групової роботи, включають елементи опису та порівняння, розбір ситуацій, а використання перелічених Інтернет-сервісів є одним із способів впровадження методів активного навчання на заняттях із морської англійської мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Active Learning. Center for Teaching Innovation : вебсайт. URL: <https://teaching.cornell.edu/teaching-resources/engaging-students/active-learning> (дата звернення: 28.08.2021).
2. Lisinchuk A. Types of Vessels. *Welcome Aboard*. Kherson : STAR, 2020. pp. 155–216.
3. Marine Traffic. *Global Ship Tracking Intelligence* : вебсайт. URL: <https://www.marinetraffic.com/> (дата звернення: 20.08.2021).
4. Moroz O. L. Active learning strategies: the demand of today's education. *Psychology and pedagogy as sciences of formation and development of modern personality*. International scientific and practical conference proceedings, December 27–28, 2019. Wloclawek : Izdevnieciba «Baltija Publishing». pp. 85–88.
5. Passage Weather. *Weather Forecasts for Sailors and Adventurers* : вебсайт. URL: <https://www.passageweather.com/> (дата звернення: 20.08.2021).
6. Shvetsova I. V., Bondarenko V. V. Flipped learning approach to teaching Maritime English. *Сучасна філологія: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 червня 2020 р. Одеса : Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2020. С. 89–91.
7. Барсук С. Л. Застосування підходів глибинного навчання в процесі вивчення англійської майбутніми судноводіями. *Молодий вчений*. 2019. № 7.2 (71.2). С. 86–90.
8. Бойко К. Л. Стратегії активного навчання як частина професійного розвитку майбутніх спеціалістів. *Літні наукові зібрання — 2020* : збірник наукових матеріалів XLVIII Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції. С. 31–34.
9. Кулікова І. Ю. Цілі активного навчання у процесі навчання морської англійської мови. *Дослідження різних напрямів розвитку психології та педагогіки* : збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції, 20–21 листопада 2020 р. Одеса : ГО «Південна фундація педагогіки», 2020. С. 89–93.
10. Фролова О. О. Using MarineTraffic.com in Teaching Maritime English to Navigators. *Новітні тенденції навчання іноземної мови за професійним спрямуванням* : матеріали IV Всеукраїнської (з міжнародною участю) науково-практичної конференції, 21–22 вересня 2017 р. Херсон : Херсонська державна морська академія, 2017. С. 38–41.

REFERENCES

1. Active Learning. Center for Teaching Innovation : web-site. URL: <https://teaching.cornell.edu/teaching-resources/engaging-students/active-learning> (access date: 28.08.2021)
2. Lisinchuk A. Types of Vessels. *Welcome Aboard*. Kherson : STAR, 2020. pp. 155–216.

3. Marine Traffic. Global Ship Tracking Intelligence : web-site. URL: <https://www.marinetraffic.com/> (access date: 20.08.2021)
4. Moroz O. L. Active learning strategies: the demand of today's education. Psychology and pedagogy as sciences of formation and development of modern personality. International scientific and practical conference proceedings, December 27–28, 2019. Wloclawek : Izdevnieciba «Baltija Publishing». pp. 85–88
5. Passage Weather. Weather Forecasts for Sailors and Adventurers : web-site. URL: <https://www.passageweather.com/> (access date: 20.08.2021)
6. Shvetsova I. V., Bondarenko V. V. Flipped learning approach to teaching Maritime English. Suchasna filolohiia: perspektyvni ta priorytetni napriamy naukovykh doslidzhen [Modern Philology: Prospective and Priority Directions of Scientific Research]. Odesa: Centre of Philology Sciences, 2020. pp. 89–91
7. Barsuk S. L. Zastosuvannia pidkhodiv hlybinnoho navchannia v protsesi vyvchennia anhliiskoi maibutnimy sudnovodiamy [Applying Deeper Learning Approaches to Teaching Maritime English]. Young Scientist. 2019. № 7.2 (71.2). pp. 86–90 [in Ukrainian].
8. Boiko K. L. Stratehii aktyvnoho navchannia yak chastyna profesiinoho rozvytku maibutnikh spetsialistiv [Strategies of active learning as a part of a future specialist professional development]. Summer Scientific Readings, 2020. pp. 31–34 [in Ukrainian].
9. Kulikova I. Yu. Tsili aktyvnoho navchannia u protsesi navchannia morskoi anhliiskoi movy [Objectives of active education during maritime English language learning]. Researches of Philosophy and Pedagogy Fields. Odesa: HO «Pivdenna fundatsiia pedahohiky», 2020. pp. 89–93 [in Ukrainian].
10. Frolova O. O. Using MarineTraffic.com in Teaching Maritime English to Navigators. Novitni tendentsii navchannia inozemnoi movy za profesiinym spriamuvanniam [The Tendencies of Teaching English for Specific Purposes]. Kherson : Khersonska derzhavna morska akademiia, 2017. pp. 38–41